

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ
ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СИЛ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

Матеріали

VII всеукраїнської науково-практичної конференції

29 листопада 2021 року

Харків

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР**

**“АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ
ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ
БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ”**

**Матеріали VII всеукраїнської науково-
практичної конференції**

29 листопада 2021 року

Харків

Актуальні аспекти психологічного забезпечення професійної діяльності сил безпеки та оборони України: Матеріали VII всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 29 листопада 2021 року). Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2021. 322 с.

Оргкомітет конференції:

Голова оргкомітету – І.І. Приходько, доктор психологічних наук, професор, начальник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, полковник.

Заступник голови оргкомітету – О.С. Колесніченко, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, начальник науково-дослідної лабораторії морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

Відповідальний секретар оргкомітету – А.А. Лиман, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, капітан.

У збірнику представлено наукові доповіді та повідомлення, в яких узагальнено досвід здійснення психологічного забезпечення професійної діяльності сил безпеки та оборони України в екстремальних умовах.

Публікується за матеріалами VII всеукраїнської науково-практичної конференції “Актуальні аспекти психологічного забезпечення професійної діяльності сил безпеки та оборони України”, проведення якої організовано Національною академією Національної гвардії України (29 листопада 2021 року).

Матеріали конференції будуть корисними науковцям, викладачам вищих навчальних закладів, психологам-практикам, керівникам і працівникам силових структур.

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених матеріалів відповідальність несуть автори.

Кердивар Валентин Віталійович, доктор філософії зі спеціальності “Психологія”, науковий співробітник навчально-наукової лабораторії екстремальної та кризової психології науково-дослідного центру, Національний університет цивільного захисту України (м. Харків)

Життєва задоволеність як передумова ефективної адаптації внутрішньо переміщених осіб

Зважаючи на велику кількість внутрішньо переміщених осіб (далі–ВПО) які з’явилися від початку проведення воєнного конфлікту на території Донецької та Луганської областей, та в цілому скрутний стан в державі. Труднощі з наданням психологічної, соціальної та матеріальної підтримки переселенцям. Значну кількість невирішених проблем з якими вони стикаються і невзможі самостійно вирішити, дійсно виникає необхідність вивчення широкого кола факторів негативного впливу на особистість переселенця, що впливають на ефективну адаптацію та соціалізацію в нових громадах.

Оцінка задоволеності життям відображає реалізацію потреб у відповідності до власних мотивів, установок, стилів тощо. З метою встановлення осіб із числа ВПО, які змогли ефективно адаптуватися до нових умов проживання, було проведено дослідження за методикою “Індекс життєвої задоволеності” в адаптації Н. Паніної. Для кількісного аналізу обчислено загальні показники за вибіркою ВПО, та встановлено, що високий рівень задоволеності життям притаманний 19 %, близько половині ВПО властивий середній рівень, а саме 45 % досліджуваних переселенців указали на середній рівень загальної задоволеності життям, 36 % відмітили низький рівень задоволеності життям.

Особи з високими значеннями індексу характеризуються низьким рівнем емоційної напруженості, високою емоційною стійкістю, низькою тривожністю, психологічним комфортом, високим рівнем задоволеності життєвою ситуацією і своєю роллю в ній. Респонденти з низькими показниками – емоційно тривожні, переживають психологічний дискомфорт. Для них несприйнятливою є ситуація, у якій вони знаходяться, а особливо та роль, яка їм відведена [1].

Інформація отримана в ході дослідження наведена у таблиці 1, на основі якої встановлено, що загальний середній показник життєвої задоволеності досліджуваних становить 21,76 бали, що відповідає рівню “нижче середнього”, тобто, у відповідності з їх оцінкою, вони не дуже задоволені своїм життям, що в даній ситуації є логічним проявом в скрутних умовах.

Якщо розглядати окремі компоненти життєвої задоволеності, то варто відмітити, що самий низький показник по субшкалі “Погодженість між поставленими та досягненими цілями” і складає 3,4 бали. Цей результат є очікуваним, оскільки більшість респондентів хочуть повернутися до рідної домівки, а не проживати у винайманому житлі в іншому регіоні. Крім того, більшості ВПО притаманний екстернальний локус контролю, тобто причиною свого становища вони визнають зовнішні обставини.

Таблиця 1 – Середні показники методики “Індекс життєвої задоволеності” в балах по різних шкалах

№ п/п	Субшкала	Середні показники	Стандартна похибка
1	2	3	4
1.	Індекс життєвої задоволеності	21,76	5,564
2.	Інтерес до життя	4,47	1,575
3.	Послідовність досягнення цілей	5,18	1,571
4.	Погодженість між поставленими та досягненими цілями	3,40	2,136
5.	Позитивна самооцінка	4,33	1,977
6.	Загальний фон настрою	4,38	1,862

Показники респондентів за субшкалами “Позитивна самооцінка” та “Загальний фон настрою” співвідноситься із середнім рівнем і складає 4,33 і 4,38 бали відповідно. Із даних анкетного опитування та бесід відомо, що рівень критичності у ВПО достатньо занижений і їх достатньо висока самооцінка не в повній мірі відповідає дійсності, а то й може бути одним із факторів заниженої особистісної адаптивності.

Незважаючи на невисоку життєву задоволеність, досліджувані в деяких випадках проявляють оптимізм, про що свідчать показники по субшкалі “Інтерес до життя” (4,47 бали), який відповідає середньому рівню. При цьому в них достатньо виражена установка в досягненні поставлених цілей. Показники по субшкалі “Послідовність досягнення цілей” складає 5,18 бали, що відповідає рівню “вище середнього”.

Зважаючи на отримані результати, є можливість припустити, що ВПО мають бажання покращити своє становище: знайти роботу та працювати, винаймати комфортне житло, мати гідну заробітну плату для вирішення базових потреб, поміж іншим встановлено наявність безлічі негативних факторів з якими вони стикаються та які суттєво впливають на терміни адаптації та соціалізації на новому місці проживання.

Список посилань:

1. Timchenko O., Khrystenko V., Lefterov V., Ivanchenko A., Lunov V. & Pavelkiv V. Is there a “victim syndrome” among internally displaced persons in Ukraine? *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(6), P. 13092–13110. URL: <https://www.psychosocial.com/article-category/issue-6/> (дата звертання: 03.04.2018).